

บทที่ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกัน และความต้องการของผู้รับบริการที่มีพื้นฐานทางสังคมต่างกัน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ โรงพยาบาลเอกชนประเภททั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนเตียงตั้งแต่ 50 เตียง จำนวน 55 แห่ง (กองประกอบโรคศิลปะ 2536) มีรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 แบ่งกลุ่มโรงพยาบาลออกเป็น 3 ประเภท คือ

โรงพยาบาลขนาดใหญ่ (501-1,000 เตียง) จำนวน 1 แห่ง

โรงพยาบาลขนาดกลาง (151-500 เตียง) จำนวน 20 แห่ง

โรงพยาบาลขนาดเล็ก (50-500 เตียง) จำนวน 34 แห่ง

1.2 สุ่มตัวอย่างจากกลุ่มโรงพยาบาลในข้อ 1 มาร้อยละ 25 (ประกอบ กรมสุขภาพ, 2525) โดยการสุ่มตัวอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ด้วยการเรียงชื่อโรงพยาบาลตามลำดับตัวอักษร แล้วจับฉลากเลือกโรงพยาบาลหมายเลขคู่ หรือหมายเลขคี่ ได้ตัวอย่างจากประเภทของโรงพยาบาล จำนวน 15 แห่ง ดังนี้

โรงพยาบาลขนาดใหญ่ (501-1,000 เตียง) จำนวน 1 แห่ง ดังนี้

โรงพยาบาลหัวเฉียว

โรงพยาบาลขนาดกลาง (151-500 เตียง) จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

โรงพยาบาลเมโย

โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์

โรงพยาบาลพญาไท 1

โรงพยาบาลธนบุรี

โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์

โรงพยาบาลขนาดเล็ก (50-50 เตียง) จำนวน 9 แห่ง ดังนี้

โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน

โรงพยาบาลแพทย์ปัญญา

โรงพยาบาลเทพธารินทร์

โรงพยาบาลวิภาวดี

โรงพยาบาลเคซา

โรงพยาบาลยศเส

โรงพยาบาลพระราม 9

โรงพยาบาลมหาราชนิก

โรงพยาบาลจงจินต์มูลนิธิ

ประชากรสำหรับการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ ผู้รับบริการ (เฉลี่ยต่อวัน) ของโรงพยาบาลที่สุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 15 แห่ง ซึ่งเฉลี่ยวันละ 11,288 คน โดยผู้วิจัยคิดเฉลี่ยจากสถิติผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในของเดือนกุมภาพันธ์ 2538 ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยนอกเฉลี่ยวันละ 9,830 คน และมีจำนวนผู้ป่วยในเฉลี่ยวันละ 1,450 คน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1970: 58) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวน 400 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังนี้

โรงพยาบาล	จำนวนผู้ป่วยนอก (ต่อวัน)	กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวนผู้ป่วยใน (ต่อวัน)	กลุ่ม ตัวอย่าง
หัวเฉียว	1100	38	300	11
ธนบุรี	1100	38	200	7
พญาไท 1	1200	42	80	3
เซนต์หลุยส์	1200	42	50	2
บำรุงราษฎร์	1100	38	160	6
เมโย	800	28	170	6
กรุงเทพคริสเตียน	1500	54	80	3
วิภาวดี	300	11	80	3
พระราม 9	450	16	30	1
แพทย์ปัญญา	300	11	80	3
เดชา	60	2	50	2
มเหล็กซ์	300	11	80	3
เทพธารินทร์	350	12	45	2
ยศเส	50	2	8	-
จงจินต์มูลนิธิ	20	1	45	2
รวม	9830	346	1458	54

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์โรงพยาบาลเอกชนเกี่ยวกับการจัดบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยให้กับผู้รับบริการ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การดำเนินงานบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของโรงพยาบาลเอกชนในเรื่อง ประเภทของการให้บริการ วัตถุประสงค์ของการให้บริการ สถานที่สำหรับให้บริการ ผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และช่วงเวลาให้บริการ

ตอนที่ 2 วิธีบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของโรงพยาบาลเอกชน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการให้บริการ วิธีการให้บริการ โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ประกอบการบริการ วิธีประเมินผล ปัญหาและอุปสรรค

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามผู้รับบริการเกี่ยวกับความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของผู้รับบริการ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นฐานทางสังคม และสภาวะสุขภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ และเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของผู้รับบริการในโรงพยาบาลเอกชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรืออื่น ๆ เพิ่มเติม คำถามในตอนที่ 2 นี้จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความต้องการความรู้เรื่องโรคและการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 18 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด 1 ข้อ รวม 19 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพแข็งแรง เพื่อป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 22 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด 1 ข้อ รวม 23 ข้อ

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยในโรงพยาบาล แล้วนำมาประมวลเป็นเค้าโครงในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามขั้นต้น

3. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปตรวจความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขค่าความตรงเนื้อหา และความเหมาะสมของคำถาม

4. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านได้ตรวจ และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้รับบริการการศึกษาด้านสุขภาพที่ไม่ได้เป็นประชากรในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำไป

หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ลี โจเซฟ ครอนบาช (Lee Joseph Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง 0.76

สำหรับแบบสัมภาษณ์นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเอกชน ที่ไม่ได้เป็นโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ท่าน

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องขอให้บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 โรงพยาบาล เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่ผู้รับบริการของโรงพยาบาล และขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ผู้แทนของโรงพยาบาลเกี่ยวกับการจัดบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัย

2. การแจกแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ตามประเภทของผู้รับบริการ คือ กลุ่มผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน

กลุ่มผู้ป่วยนอก ผู้วิจัยและผู้ช่วยเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้กับผู้รับบริการในแผนกตรวจผู้ป่วยนอก จำนวน 346 ฉบับ จำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ผู้วิจัยได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการเตรียมดินสอ ปากกา ให้ผู้ตอบแบบสอบถามขณะรอตรวจรักษาจากแพทย์ ขณะรอรับยา และรอฟังผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยพิจารณาว่าผู้ตอบแบบสอบถามนั้นหาอยู่ในสถานะที่จะตอบแบบสอบถามได้ เช่น สามารถอ่านหนังสือได้ในขณะนั้น ไม่ปวดศีรษะหรือไม่ใช่ผู้ป่วยหนัก และมีความยินดีที่จะร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่าง เต็มใจ ซึ่งผู้รับบริการแต่ละคนจะใช้เวลาประมาณ 10-20 นาที ในการทำแบบสอบถาม จากนั้นจำแนกแบบสอบถามกับผู้รับบริการคนใหม่ต่อไป ทำเช่นนี้จนกระทั่งแจกแบบสอบถามได้ครบในแต่ละโรงพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถใช้เวลาในการแจกและรับแบบสอบถามคืนจากผู้รับ บริการในแต่ละโรงพยาบาลในช่วงเวลาที่เท่ากันได้ เนื่องจากความยินดีร่วมมือตอบแบบสอบถามของผู้รับบริการบางช่วงมีน้อย รวมเวลาที่ใช้เก็บข้อมูลจากผู้รับบริการแผนกผู้ป่วยนอกรวม ทั้งสิ้น 14 วัน

กลุ่มผู้ป่วยใน ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถาม จำนวน 54 ฉบับ จำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ โดยผ่านเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เช่น แพทย์ พยาบาล ประชาสัมพันธ์ พนักงานผู้ช่วย โภชนากร เป็นผู้แจก และทำการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการตลอดจนชี้แจงขั้นตอนในการแจกแบบสอบถาม แก่เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลอย่างละเอียด ก่อนแจกแบบสอบถาม ระยะเวลาที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแผนกผู้ป่วยในแต่ละ โรงพยาบาล ผู้วิจัย

ขอความกรุณาจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลแต่ละแห่งให้ตรวจเช็คแบบสอบถามที่ผู้ป่วยแต่ละคน
ทำเสร็จแล้วให้มีความสมบูรณ์ที่สุด โดยรวบรวมข้อมูลภายใน 3 วัน ที่ได้รับแบบสอบถาม

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา พบว่า มีแบบสอบถามที่วิเคราะห์ได้ 390
ฉบับ จากจำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.50 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับฉบับที่สมบูรณ์คืนมา จำแนก
ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ

โรงพยาบาล	ผู้ป่วยนอก			ผู้ป่วยใน		
	จำนวนส่ง ไป(ฉบับ)	ได้รับคืน (ฉบับ)	ร้อยละ	จำนวนส่ง ไป(ฉบับ)	ได้รับคืน (ฉบับ)	ร้อยละ
โรงพยาบาลขนาดใหญ่						
1. หัวเฉียว	38	36	94.73	11	10	90.90
โรงพยาบาลขนาดกลาง						
1. ชนบุรี	38	37	97.36	7	7	100
2. พญาไท 1	42	39	92.85	3	3	100
3. เซนต์หลุยส์	42	40	35.23	2	2	100
4. บำรุงราษฎร์	38	38	100	6	6	100
5. เมโย	28	28	100	6	6	100
โรงพยาบาลขนาดเล็ก						
1. กรุงเทพคริสเตียน	54	53	98.14	3	3	100
2. วิกาวดี	11	11	100	3	3	100
3. พระราม 9	16	16	100	1	1	100
4. แพทย์ปัญญา	11	11	100	3	3	100
5. เดชา	2	2	100	2	2	100
6. มเหล็กซ์	11	11	100	3	3	100
7. เทพธานีรินทร์	12	12	100	2	2	100
8. ยศเส	2	2	100	-	-	-
9. จงจินต์มูลนิธิ	1	1	100	2	2	100
รวม	346	337	97.68	54	53	98.15

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ชุดที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล การบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของโรงพยาบาล เอกชน จากแบบสัมภาษณ์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และเปรียบเทียบการให้บริการ การศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของโรงพยาบาลเอกชนที่มีขนาดต่างกัน นำเสนอในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย

ชุดที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพ อนามัยของผู้รับบริการที่มีพื้นฐานทางสังคมต่างกัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Sciences) โดยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานทางสังคม และสภาวะสุขภาพของตัวอย่างประชากร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยวิเคราะห์ โดย

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นรายข้อ ผู้วิจัยได้ กำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความต้องการว่าอยู่ในระดับใด ดังนี้

ต้องการมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 4
ต้องการมาก	ให้คะแนนเป็น 3
ต้องการน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
ต้องการน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

และให้ความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

3.50-4.00	มีความต้องการ	มากที่สุด
2.50-3.49	มีความต้องการ	มาก
1.50-2.49	มีความต้องการ	น้อย
1.00-1.49	มีความต้องการ	น้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของ กลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้าน จำแนกตามขนาดของโรงพยาบาล วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางและความเรียง

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัย โดยรวม และรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพื้นฐานทางสังคมที่ต่างกันในด้านเพศ สถานภาพ การสมรส ภูมิฐานะเดิม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยรวม และทดสอบค่า t (t - test) สำหรับพื้นฐานทางสังคมที่ต่างกันในด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ถ้าพบว่ามี ความแตกต่าง จะเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe' for all Possible Comparison) เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและความเรียง

4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการบริการการศึกษาด้านสุขภาพอนามัยของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ จำแนกตามพื้นฐานทางสังคมที่ต่างกันในด้านเพศ สถานภาพการสมรส ภูมิฐานะเดิม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยรวม และทดสอบค่า t (t - test) สำหรับพื้นฐานทางสังคมที่ต่างกันในด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ถ้าพบว่ามี ความแตกต่าง จะเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe for all Possible Comparison) เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและความเรียง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย